

6. ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐԻ ԱՆՑԿԱՑՈՒՄԸ

2011թ. հոկտեմբերի 12-21-ը Հայաստանի Հանրապետությունում անցկացվեց մարդահամար՝ մարդահամարի հարցաթերթը հարցման եղանակով լրացնելու միջոցով:

Ողջ հանրապետությունում բնակչությունը հաշվեգրվեց հատուկ սահմանված պահի՝ հոկտեմբերի 11-ի լույս 12-ի կեսգիշերի՝ ժամը 12-ի դրությամբ:

ՀՀ 2011 թ. մարդահամարի հաշվառման արդյունքում ստացվեցին բնակչության երկու կատեգորիաների վերաբերյալ տվյալներ.

• **Մշտական բնակչություն**, որը ձևավորվում է մարդահամարի ժամանակ մշտապես ներկա և ժամանակավոր բացակա անձանց ընդհանուր թվաքանակների հանրագումարից:

Մշտապես ներկա բնակչություն համարվում են տվյալ համայնքում հաշվառված, մարդահամարի պահին ներկա անձինք և տվյալ համայնքում չհաշվառված, սակայն այդտեղ, մարդահամարի հաշվառման պահի դրությամբ, մեկ տարուց ավել բնակվող ներկա անձինք:

Ժամանակավոր բացակա են համարվում այն անձինք, ովքեր մշտապես (սովորաբար) բնակվում են տվյալ համայնքում՝ քաղաք, գյուղ, տուն (շինություն), սակայն մարդահամարի կրիտիկական պահին գտնվել են տվյալ քաղաքային կամ գյուղական համայնքի (այդ թվում՝ հանրապետության) սահմաններից դուրս, և նրանց բացակայության տևողությունը, նշված պահի դրությամբ, չի գերազանցել մեկ տարին:

• **Սռկա բնակչություն**, որը ձևավորվում է մարդահամարի ժամանակ մշտապես ներկա և ժամանակավոր ներկա հաշվառված անձանց ընդհանուր թվաքանակների հանրագումարից:

Ժամանակավոր ներկա են համարվում այն անձինք, ովքեր մարդահամարի կրիտիկական պահին գտնվել են տվյալ համայնքում՝ քաղաք, գյուղ, տուն (շինություն) կամ ժամանակավոր կացատեղ հանդիսացող կազմակերպություններում, սակայն նրանց մշտական բնակավայրը գտնվում է տվյալ համայնքի (այդ թվում՝ հանրապետության) սահմաններից դուրս, և նրանց գտնվելու տևողությունը, նշված պահի դրությամբ, չի գերազանցել մեկ տարին:

Ինչպես ՀՀ 2001 թ. մարդահամարի ժամանակ, այնպես էլ ՀՀ 2011թ.մարդահամարի ժամանակ մարդահամարի դիտարկման միավոր է հանդիսացել **տնային տնտեսությունը**՝ անհատական և խմբային (ինստիտուցիոնալ):

1. Անհատական տնային տնտեսություն է համարվում.

- առանձին բնակելի միավորում կամ դրա մի մասում բնակվող **մեկ անձից բաղկացած տնային տնտեսությունը**, երբ անձն ինքնուրույն ապահովում է իր բոլոր կենսական կարիքները, ընդհանուր տնտեսություն վարելու համար տվյալ բնակելի միավորում բնակվող այլ անձանց հետ չի միավորում իր միջոցները, կամ
- առանձին բնակելի միավորում, դրա մի մասում կամ մի քանի շինություններում համատեղ բնակվող երկու և ավելի անձանցից բաղկացած տնային տնտեսությունը, որի անդամներն իրենց կենսական կարիքներն

ապահովում են ընդհանուր տնտեսությունն վարելով՝ ամբողջությամբ կամ մասամբ միավորելով իրենց միջոցները: Այդ անձինք կարող են կապված լինել ազգակցական կամ ամուսնական կապով, չլինեն ազգական, կամ ն՝ մեկը, ն՝ մյուսը:

2. Խմբային (ինստիտուցիոնալ) տնային տնտեսություն են կազմում այն անձինք, ովքեր մշտապես բնակվում են մանկատներում, գիշերօթիկ դպրոցներում, հատուկ նշանակության դպրոցներում (օրինակ՝ երկկողմանի կամ միակողմանի ծնողազուրկ երեխաների գիշերօթիկներում), տարեցների և հաշմանդամների սոցիալական սպասարկման կազմակերպություններում, կրոնական հիմնարկներում (օրինակ՝ մենաստաններում), քրեակատարողական հիմնարկներում, այսինքն՝ կազմում են համատեղ բնակվող բնակչության խմբեր, սովորաբար ենթարկվում են ընդհանուր կանոնների և սնվում են համատեղ: Նման տնտեսություններով բնակվող բնակչության կազմի մեջ չեն մտցվում սպասարկող անձնակազմի տնային տնտեսությունները:

ՀՀ 2011թ. մարդահամարի ժամանակ յուրաքանչյուր տնային տնտեսության համար լրացվել է առանձին հարցաթերթ:

Մարդահամարի հաշվառման գործընթացն իրականացվեց հետևյալ փուլերով և ժամկետներում.

1. հոկտեմբերի 8–10–ը՝ նախնական շրջագայություն,
2. հոկտեմբերի 12–21–ը՝ մարդահամարի անցկացում,
3. հոկտեմբերի 22–26–ը՝ վերահսկիչ շրջագայություն:

6.1. ՏՆԵՐԻ (ՇԻՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ) ՆԱԽՆԱԿԱՆ ՇՐՋԱԳԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

Նախնական շրջագայությունը նախապատրաստվել էր հրահանգիչ-հսկիչների կողմից՝ նպատակ ունենալով հաշվարարներին ծանոթացնել իրենց հաշվային տեղամասերի սահմաններին: Հաշվարարները սահմանված ժամկետում այցելեցին իրենց տեղամասում տեղակայված բոլոր տներն ու շինությունները՝ համապատասխան նշումներ կատարելով իրենց հուշատետրում, բնակիչներին տեղեկացնելով անցկացվելիք մարդահամարի մասին, անհրաժեշտության դեպքում պարզաբանլով դրա անցկացման նպատակներն ու խնդիրները և պարզելով, թե հոկտեմբերի 12-21-ը ընկած ժամանակահատվածում երբ է նպատակահարմար այցելել տվյալ տնային տնտեսություն՝ նրա անդամներին հաշվառելու համար:

Հաշվարարները մարդահամարի անցկացման համար անհրաժեշտ նյութերը (հարցաթերթեր, հսկիչ թերթեր (Ձև 4), մարդահամարն անցնելու մասին տեղեկանք (Ձև 5), վերահսկիչ փաստաթուղթ (Ձև 6), հաշվային տեղամասի ամփոփ տեղեկագիր (Ձև 6-քաղաքային, գյուղական), ուղեկցող թերթ (Ձև 10), հաշվարարի հուշատետր՝ քաղաքներում (Ձև 11- քաղաքային) և գյուղերում (Ձև 11-գյուղական), գրություն այն անձանց, ում դժվար է տանը գտնել, գոյության միջոցների աղբյուրների ցանկ, հաշվարարի վկայական, պայուսակ, հաշվային տեղամասի հատակագիծ, գրենական պիտույքներ) հրահանգիչ-հսկիչներից ստացան միայն մարդահամարի նախօրեին:

6.2. ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐԻ ՏՎՅԱԼՆԵՐԻ ՀԱՎԱՔԱԳՐՈՒՄ (ԱՆՑԿԱՑՈՒՄ)

Մարդահամարի հաշվառումն անցկացվեց հրահանգավորված հաշվարարների կողմից 10 օրվա ընթացքում՝ հոկտեմբերի 12–21–ը ներառյալ: Հաշվարարների կողմից հարցաթերթի հարցերը բանավոր ընթերցելուց հետո բնակչության կողմից տրված պատասխանները լրացվում էին հարցաթերթի համապատասխան հատվածում: Մարդահամարի մյուս կարևոր պահանջներից մեկն էլ այն էր, որ բնակչության մասին տեղեկությունները հարցաթերթերում լրացնելիս հաշվարարը չէր պահանջում պատասխանը հաստատող որևէ փաստաթուղթ: Իսկ բնակչության վայրը որոշելիս հաշվի էր առնում ոչ թե գրանցման, աշխատանքային կամ էլ ծառայողական վայրը, այլ անձի բնակչության վայրը, այսինքն՝ այն տունը, բնակարանը, որտեղ հարցվողը գտնվել էր մարդահամարի պահին:

Հաշվարարների կողմից հարցաթերթերը լրացվեցին համաձայն «Հայաստանի Հանրապետության 2011 թվականի մարդահամարն անցկացնելու և մարդահամարի հարցաթերթը լրացնելու կարգի» հրահանգի: Համաձայն «Մարդահամարի մասին» ՀՀ օրենքի 10 հոդվածի՝ «Մարդահամարը կրում է պարտադիր բնույթ և հարցվողները պարտավոր են ճշգրիտ և սպառիչ պատասխաններ տալ մարդահամարի հարցաթերթերի բոլոր հարցերին: Յուրաքանչյուր անձ իրավունք ունի ծանոթանալու մարդահամարի հարցաթերթում իր մասին գրանցված տեղեկություններին»:

Մարդահամարի հարցաթերթը բաղկացած էր 3 բաժիններից.

1. հասցեամասից,
2. 33 անհատական հարցերից,
3. տնային տնտեսության բնակչության պայմանները բնութագրող 15 հարցերից,
4. տնային տնտեսության գյուղատնտեսությամբ զբաղվելը բնութագրող 4 հարցերից,
5. տնային տնտեսությանը տրվող 3 այլ հարցերից:

Մարդահամարի առաջին օրը մարդահամարի տեղամասի վարիչները վերահսկում էին բոլոր հաշվարարների ու հրահանգիչ–հսկիչների պարտադիր ներկայությունը: Որևէ հաշվարարի կամ հրահանգիչ–հսկիչի բացակայության դեպքում նրանք պարզում էին պատճառը և անհրաժեշտության դեպքում փոխարինում ռեգերվի հաշվարարով կամ հրահանգիչ–հսկիչով:

Հաշվարարները հաշվառումն անցկացնելիս շրջագայեցին իրենց տեղամասերի բոլոր տներն ու շինությունները՝ անկախ նրանից՝ բնակելի էին դրանք, թե ոչ, քանի որ չէր բացառվում ոչ բնակելի շինություններում որևէ մեկի բնակչության փաստը:

Մարդահամարի հաշվառման ընթացքում տեղեկություններ են հավաքագրվել.

- անհատական տնային տնտեսություններից, ընդ որում՝ մարդահամարի ընթացքում ամբողջ կազմով բացակա S/S անդամների վերաբերյալ տեղեկությունները ստացվել են հարևաններից, բնակչահագործման տեղամասերից և համատիրություններից,

- խմբային տնային տնտեսություններից (սոցիալական նշանակություն ունեցող կազմակերպություններ՝ մանկատներ, ծերերի և հաշմանդամների տուն-ինտերնատներ, ուղղիչ-աշխատանքային հիմնարկներ),
- ժամանակավոր կացատեղերից (հյուրանոցներ, հիվանդանոցներ, գիշերօթիկ դպրոցներ, ինչպես նաև քննչական մեկուսարաններ),
- մշտական բնակատեղ չունեցող անձանցից՝ անօթևաններից, ըստ նախապես հայտնի դարձած նրանց գիշերատեղերի,
- օտար պետություններում ՀՀ դիվանագիտական ներկայացուցչություններում և հյուպատոսական հիմնարկներում աշխատող ՀՀ քաղաքացիներից և նրանց ընտանիքի անդամներից:

Ժամանակավոր կացատեղ հանդիսացող կազմակերպություններում (հիվանդանոց, ծննդատուն, հյուրանոց, առողջարան և այլն) հաշվեգրումն անցկացվեց մարդահամարի առաջին օրը, իսկ հաջորդ օրերին նոր ժամանած անձանց համար, մարդահամարն անցնելու մասին տեղեկանքի բացակայության դեպքում, լրացվում էին հսկիչ թերթեր (Ձև 4):

Մարդահամարի անցկացման ընթացքում ժամանակավոր ներկա հաշվեգրված բոլոր անձանց հաշվարարները տալիս էին մարդահամարն անցնելու մասին տեղեկանք (Ձև 5) և զգուշացնում, որ տեղեկանքի պահպանումը պարտադիր է մինչև վերահսկիչ շրջագայության (շրջայց) ավարտը՝ հոկտեմբերի 26-ը ներառյալ:

Մեկից ավելի բնակարան ունեցող անձանց համար հաշվարարները լրացնում էին վերահսկիչ փաստաթուղթ (Ձև 6) և հարցվողին տալիս տեղեկանք մարդահամարն անցնելու մասին: Եթե որևէ տանը հաշվարարի կողմից մնացել էին չհաշվառված անձինք, հաշվարարները թողնում էին «Գրություն այն անձանց, ում դժվար է տանը գտնել», որով խնդրում էին ներկայանալ կամ զանգահարել հրահանգչական տեղամաս՝ մարդահամարի հարցերին պատասխանելու համար:

Մանկատներում, տուն-ինտերնատներում (ծերերի և հաշմանդամների), քրոնիկ հիվանդների համար նախատեսված հիվանդանոցներում և նմանատիպ կազմակերպություններում մշտապես բնակվողների հաշվառումն անցկացվեց այդ կազմակերպությունների աշխատակազմի ներկայացրած հաշվարարների կողմից:

Մշտական բնակատեղ չունեցող անձանց (անօթևանների) հաշվառումն անցկացվեց մեկ գիշերվա ընթացքում իրենց գիշերելու վայրում՝ նախապես նրանց գիշերելու վայրը ճշտելով ՀՀ ոստիկանության և տեղական ինքնակառավարման համապատասխան մարմինների հետ: Անօթևանների հաշվառումն անցկացվեց այն հաշվային տեղամասի կողմից, որի տարածքում գտնվում էր նրանց գիշերելու վայրը:

ՀՀ 2011թ. մարդահամարի ժամանակ ՀՀ ոստիկանության, ՀՀ ազգային անվտանգության ծառայության և ՀՀ պաշտպանության նախարարությունների կողմից առանձնացված և հրահանգավորված հաշվարարների միջոցով անցկացվեց փակ տարածքներում գտնվող բնակչության առանձին խմբերի՝ զինծառայողների, քննչական մեկուսարաններում գտնվող և ուղղիչ աշխատանքային հիմնարկներում պատիժը կրող անձանց հաշվառումը: Ընդ որում՝ ժամկետային զինծառայություն անցնողները, պայմանագրային զինծառայության մեջ գտնվողները, համաձայն «ՀՀ 2011 թ.

մարդահամարի հարցաթերթը լրացնելու (մարդահամարն անցկացնելու) կարգի մասին» հրահանգի, հաշվեգրվեցին իրենց տնային տնտեսությունների կազմում:

ՀՀ արտաքին գործերի նախարարության հետ համաձայնեցված կարգով արտասահմանում Հայաստանի ներկայացուցչությունների և հյուպատոսությունների կողմից առանձնացված և համապատասխան ուսուցում (հրահանգավորում) անցած աշխատակիցների միջոցով հաշվեգրվեցին օտարերկրյա պետություններում (միջազգային կազմակերպություններում) ՀՀ դիվանագիտական ներկայացուցչություններում և հյուպատոսական հիմնարկներում աշխատող ՀՀ քաղաքացիները և օտարերկրյա պետություններում նրանց հետ բնակվող ընտանիքի անդամները:

ՀՀ-ում արտասահմանյան պետությունների դիվանագիտական, առևտրական և այլ ներկայացուցչություններում աշխատող, դիվանագիտական անձեռմխելիությամբ օժտված օտարերկրյա քաղաքացիները և ՀՀ-ում բնակվող նրանց ընտանիքի անդամները, միջազգային նորմերի համաձայն, մարդահամարի ժամանակ հաշվառման ենթակա չեին:

ՀՀ տարածքում բնակվող օտարերկրյա քաղաքացիները և նրանց ընտանիքի անդամների հաշվառումն իրականացվեց ըստ բնակության վայրի՝ համապատասխան հաշվային տեղամասերի հաշվարարների կողմից:

Մարդահամարի անցկացման ժամանակաընթացքում ՀՀ Ազգային վիճակագրական ծառայության մարդահամարի վարչության աշխատակիցները գործողվեցին ՀՀ ԱՎԾ մարզային գործակալություններ և դրանց տարածքային բաժիններ՝ ապահովելու, վերահսկելու և աջակցելու մարդահամարի աշխատողներին: Նրանք շրջում էին մարդահամարի տեղամասերով, ընտրանքային կարգով ստուգում լրացված հարցաթերթերը, վերլուծում փաստաթղթերի լրացման ժամանակ թույլ տրված սխալները, պարզաբանում հրահանգի այն դրույթները, որոնք անբավարար էին յուրացվել հաշվարարների կողմից: Որպես կանոն, առաջին օրերին ավելի քիչ հարցաթերթեր էին լրացվում, քանի որ լրացված հարցաթերթերում կային սխալներ և թերություններ, հարցերի պատասխանների տրամաբանական անհամապատասխանություններ:

Յուրաքանչյուր օրվա վերջում հաշվարարները ներկայանում էին իրենց հրահանգչական տեղամասերը և հրահանգիչ-հսկիչներին ստուգման էին հանձնում լրացրած հարցաթերթերը: Մարդահամարի անցկացման ընթացքի մասին հատուկ հաշվետվական ձևերով հաղորդագրություններ էին ներկայացնում. հրահանգիչ-հսկիչները մարդահամարի տեղամասի վարիչներին, նրանք էլ՝ մարզային գործակալության տարածքային բաժինն, տարածքային բաժինները՝ մարզային գործակալություն, իսկ մարզային գործակալություններ՝ ՀՀ ԱՎԾ-ի մարդահամարի վարչություն՝ նախորդ օրվա ընթացքում հավաքագրված տեղեկատվության վերաբերյալ:

6.3. ՀԵՏՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐԱՑԻՆ ԸՆՏՐԱՆՔԱՅԻՆ ՎԵՐԱՀԱՄԱՐՆԵՐԻ ԾՐՋԱԳԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

Վերահսկիչ շրջագայությունը (շրջայց) անցկացվեց մարդահամարի հաշվեգրումից հետո՝ հաշվարարների կողմից բնակչության հաշվառման ամբողջականությունն ու ճշտությունը ընտրանքային կարգով ստուգելու համար: Ընդ որում, տվյալ հրահանգչական տեղամասի սահմաններում հաշվարարը վերահսկիչ շրջագայությունը անց էր կացնում ոչ թե իր, այլ մյուս հաշվային տեղամասում: ՀՀ 2011թ. մարդահամարի ավարտից հետո՝ հոկտեմբերի 22–26–ը, հրահանգիչ–հսկիչներն իրենց տեղամասերի հաշվարարների հետ միասին կատարեցին ընտրանքային վերահսկիչ շրջագայություն: Այն անցկացվեց բոլոր հաշվային տեղամասերում՝ դրանցից յուրաքանչյուրում ընդգրկելով բնակելի միավորների (շինությունների) 10%–ը: Բնակելի միավորների ընտրանքը կատարեց մարդահամարի տեղամասի վարիչը՝ հրահանգիչ–հսկիչի հետ համատեղ, հաշվարարի հուշատետրի 2–րդ աղյուսակում լրացված բնակելի շինությունների ցանկի հիման վրա:

Վերահսկիչ շրջագայության ընթացքում ստուգվեց՝ արդյոք տվյալ տանը (շինությունում) բնակվող տնային տնտեսությունում հաշվառման ենթակա բոլոր անձինք են անցել մարդահամար: Հաշվարարը համեմատում էր յուրաքանչյուր տնային տնտեսությունում հաշվառման ենթակա մարդկանց թվաքանակը՝ մարդահամարի հարցաթերթում նրանց անվանական առկայության հետ: Եթե տնային տնտեսությունում ի հայտ էին գալիս հաշվառման ենթակա անձինք, որոնց հաշվարարը չէր հաշվառել, հրահանգիչ–հսկիչը կամ հաշվարարը տվյալ անձի վերաբերյալ տվյալները գրանցում էին նրանց տնային տնտեսության հարցաթերթում՝ ավելացնելով նրան տնային տնտեսության անդամների ցուցակում և լրացնելով նրա վերաբերյալ տեղեկությունները, իսկ անհրաժեշտության դեպքում՝ նաև համապատասխան մարդահամարային փաստաթղթերը:

Եթե վերահսկիչ շրջագայության ժամանակ բացահայտվում էին հաշվառումից դուրս թողնված տնային տնտեսություններ, ապա դրանց համար լրացվում էին մարդահամարի նոր հարցաթերթեր, իսկ անհրաժեշտության դեպքում՝ նաև համապատասխան փաստաթղթեր: Շրջագայության արդյունքում լրացված հարցաթերթերը համարակալվում էին տվյալ հաշվային տեղամասի վերջին հարցաթերթից հետո՝ հերթական համարակալմամբ: Հատուկ ուշադրություն էր դարձվում հարցաթերթերում բացակայողների և ժամանակավոր ներկա գտնվողների վերաբերյալ կատարված գրառումների ճշգրտությանը:

Վերահսկիչ շրջագայության արդյունքում տեղ գտած փոփոխություններն իրենց արտացոլումն էին գտնում նաև տվյալ հաշվային տեղամասի ամփոփ տեղեկագրում:

Այսպիսով, ՀՀ մարզերի մարդահամարի, հրահանգչական և հաշվային բոլոր տեղամասերում հոկտեմբերի 22–ից 26–ը անցկացվեց բնակելի տների (շինությունների) ընտրանքային վերահսկիչ շրջագայություն (շրջայց): Ընտրանքն անցկացվեց Հայաստանի Հանրապետության շուրջ 850 000 բնակելի միավորների մոտավորապես 10%–ում: 85 000 բնակելի միավորներում հաշվարարների կողմից մարդահամարի

ժամանակ սխալմամբ հաշվառվել էր 47 մարդ, իսկ հաշվառումից դուրս էր մնացել 2 960 մարդ: Այսինքն, ՀՀ-ում բնակելի միավորների (շինությունների) 10% ընտրանքային վերահսկիչ շրջագայության ընթացքում վերականգնվել է մարդահամարի ժամանակ հաշվառումից դուրս մնացած 2913 մարդու (2960-47 մարդ) վերաբերյալ տեղեկատվությունը, որը կազմում է բնակչության շուրջ 0,1%-ը:

Վերահսկիչ շրջագայության (շրջայց) ժամանակ հաշվարարների կողմից հայտնաբերված սխալմամբ հաշվառված անձանց ամենաբարձր տոկոսը գրանցվել էր Երևան քաղաքում, որի 280000 բնակելի միավորներից ընտրված 28000-ում հայտնաբերվել է հաշվարարների կողմից չհաշվառված 1345 մարդ, որից 1042-ը՝ Մալաթիա-Սեբաստիա վարչական շրջանում, 127-ը՝ Նոր Նորքում, 24-ը՝ Էրեբունի վարչական շրջանում, 150-ը՝ Արաբկիրում, և 2-ը՝ Ավանում: Հանրապետության 10 մարզերում վերահսկիչ շրջագայության ընթացքում հաշվարարների կողմից հայտնաբերված՝ սխալմամբ հաշվառված անձանց թվաքանակը Արագածոտնի մարզում կազմել է 36 մարդ, Արարատի մարզում՝ 218, Լոռու մարզում՝ 234, Կոտայքի մարզում՝ 139, Շիրակի մարզում՝ 342, Սյունիքում՝ 110, Վայոց Ձորում՝ 409, Տավուշում՝ 80 մարդ:

Ամենաբարձր տոկոսը գրանցվել է Վայոց ձորի մարզում: Մարզի 15000 բնակելի միավորներից վերահսկիչ շրջագայությամբ (շրջայց) ընդգրկված 1500 շինություններում հայտնաբերվել է չհաշվառված 409 մարդ: Ամենացածր ցուցանիշը գրանցվել է Արմավիրի մարզում. 64258 բնակելի միավորներից ընտրված 6377-ում չէր հաշվառվել 14 մարդ:

Բացի այդ, բնակչության հաշվառման ամբողջական ընդգրկման նպատակով ՀՀ 2011թ. մարդահամարի կազմակերպման և անցկացման համապետական հանձնաժողովը մամուլով և հեռուստատեսությամբ հայտարարությամբ դիմեց հանրապետության բոլոր այն բնակիչներին, որոնց 2011թ. հոկտեմբերի 12-21-ը մարդահամարի նպատակով հաշվարարներ չէին այցելել, խնդրանքով, որ մինչև հոկտեմբերի 31-ը այդ մասին տեղեկացնեն ՀՀ ԱՎԾ մարդահամարի վարչություն և/կամ ՀՀ ԱՎԾ մարզային գործակալություններ: ՀՀ ԱՎԾ մարդահամարի վարչությունում և մարզային գործակալություններում 2011 թ. հոկտեմբերի 27-ից 31-ը սահմանվեց պատասխանատու աշխատակիցների հերթապահություն՝ չհաշվառված քաղաքացիների այցելություններն ու հեռախոսազանգերը գրանցելու նպատակով:

Ստեղծվեցին հանձնաժողովներ, որոնց անդամները բնակչության սահզանգերի հիման վրա մարզերում և Երևան քաղաքում կատարեցին այցելություններ համապատասխան հասցեներով և բաց թողնված տնային տնտեսությունների կամ անձանց համար լրացրեցին մարդահամարի հարցաթերթեր: Այդ միջոցառումների ժամանակ գրանցվեցին և տեղի ունեցան ավելի քան 200 հեռախոսազանգեր և այցեր:

Հանրապետության բնակչությունը, ընդհանուր առմամբ կարևորելով իր տրամադրած տեղեկատվության անհրաժեշտությունը, համբերատար պատասխանեց հաշվարարների բոլոր հարցերին՝ գիտակցելով, որ իրենց անկեղծ ու հավաստի պատասխաններն հանդիսանում են մարդահամարի արդյունքների որակի երաշխիքը:

Ցանկացած երկրում մարդահամարը հանդիսանում է ամենազանգվածային միջոցառումներից մեկը, որի ընթացքում, հաշված օրերի կտրվածքով, մարդկանց միջև

տեղի են ունենում միլիոնավոր հաղորդակցություններ (հարցուպատասխանային երկխոսություններ): Նման կարճ ժամանակահատվածում բազմամիլիոն և ինտենսիվ ռեժիմով երկխոսությունները երաշխավորված չեն անհասկացվածություններից, կոնֆլիկտներից, ծիծաղաշարժ և այլ բնույթի դիպվածներից: Այնքանով, որքանով մեզանից յուրաքանչյուրը ֆիզիկապես նույնական չէ, այդքանով էլ արդեն իսկ գոյություն ունեն տարբերություններ: Այդ տարբերություններն էլ են տարբեր: Դրանք տարբեր անձանց, տնային տնտեսությունների անդամների և այլոց կողմից կարող են որակվել որպես հաճելի կամ տհաճ, պարտադրված կամ անկաշկանդ, տանելի կամ անտանելի, ընդունելի կամ մերժելի և այլն:

Տարբեր երկրներում վերջին տարիներին անցկացված մարդահամարների ժամանակ, ցավոք, արձանագրվել են և՛ սպանություններ, և՛ ընդվզումներ, և՛ զանգվածային ձերբակալություններ ու դատավարություններ: Այս առումով, ՀՀ 2011թ. մարդահամարը հաճելիորեն տարբերվեց այլոցից, ինչը գլխավորապես պայմանավորված էր մեր բնակչության արտառոց բարեհամբույրությամբ: Այդուհանդերձ, ՀՀ 2011թ. մարդահամարի ընթացքում ևս արձանագրվեցին որոշակի անցանկալի դեպքեր և հատկապես ծիծաղաշարժ դիպվածներ:

Վերահսկիչ միջոցառումների իրականացման շրջանակներում ՀՀ ԱՎԾ աշխատակազմի նախաձեռնությամբ հարցումներ արվեցին ՀՀ բոլոր նախարարությունների, գերատեսչությունների աշխատակազմի ղեկավարներին, ՀՀ ԿԲ-ին՝ զուտ աշխատակիցների շրջանակում հարցում կատարելու միջոցով պարզելու, թե արդյոք նրանց տնային տնտեսությունները մարդահամար անցել են: ԱՎԾ աշխատակազմի, մարդահամարի վարչության և մարդահամարի և ժողովրդագրության բաժնի աշխատակիցները նշված գերատեսչություններից ստացված տվյալների հիման վրա այցելեցին և լրացրեցին բաց թողնված տնային տնտեսությունների մարդահամարի հարցաթերթերը:

Սակայն քիչ չէին դեպքերը, երբ նշված աշխատակիցներն առանց ճշտելու իրենց տնային տնտեսության անդամներից, թե արդյոք իրենց համար լրացվել է մարդահամարի հարցաթերթ ահազանգում էին՝ ասելով, որ իրենք դուրս են մնացել հաշվառումից: Վիճակագրության մարզային և Երևան քաղաքի բաժինների միջոցով ճշտվում էր՝ արդյոք տվյալ տնային տնտեսության համար մարդահամարի հարցաթերթ լրացվել է, թե ոչ, որպեսզի բացառվեր կրկնակի հաշվառումը:

Վերոնշյալ միջոցառման արդյունքում կազմվեցին մոտ 100 տնային տնտեսության հարցաթերթեր, որոնք դուրս էին մնացել հաշվառումից:

